

« zurück blättern vor »

SZLIFOWAĆ v. imp., ab 1689; auch *szleyfować, szlufować, ślifować, ślufować*. **1)** ‘etw. schärfen, glätten, polieren; auch übertr.’ – ‘ostrzyć, gładzić, polerować; też przen.’: 1689 SekrWyj 95, SP17 *Tę [sc. masę] ślifuia, poleruią rozne tabliczki [...] i paciorki kosztowne robią*. o 1765–1784 Mon. 67 609, L *Śkielka ślifowane*. o 1775–1806 Teat. 56e 23, L *Ma sto szabel szlufowanych*. o 1801–1805 N.Pam. 11 229, L *Zawieszam przy kapeluszu ślifowaną szablę*. o (1803–1810) 1905 Koł.Oświec. 147, DOR *W Nieświeżu Radziwiłł, hetman litewski, utrzymywał kosztowną fabrykę lania zwierciadeł i szlifowania kamieni twardych*. o 1832–1844 L₂ 60, SJAM *Nikt teraz nie myśli o szlifowaniu wierszy i mikroskopowaniu wyrażień*. o (1844–1846) 1976 Fredro Trzy 160 *Szlufował kamienie, łapał ptaszki, nie tego uczył, ale tego ciągnął za uszy*. o 1870 Tyg.Illustr. 151, DOR *Tu leją, kują i wiercą armaty i karabiny, tam szlifują szable*. o 1947 Bar Kum. 162, DOR *Koźmian przez lat dwadzieścia gładził i przerabiał, i szlifował swoje “Ziemiaństwo”*. o 1948 Duch.Chem. 65, DOR *Z kryształu górskiego szlifowali już starożytni Rzymianie soczewki*. o 1950 Tryl.Szlif. 84, DOR *Szlifowanie jest jedna z najdokładniejszych metod obróbki skrawaniem i pozwala łatwo osiągnąć dokładności nawet do 0,01 mm*. – L, SWIL, SW, DOR sowie BAN, SPA 1916. **2)** *mariasz, wist szlifowany* ‘ein bestimmtes Kartenspiel’ – ‘gra w karty’: 1775–1806 Teat. 24 153 Czrt., L *Z deputatami w maryjasz szlufowanego grywa cały dzień*. o (vor 1792) 1951 Kit.Opis 579 *Maryjasz szlifowany wymyślony został na ostatku i służył tylko do zabawy, tak w pieniądze jak bez pieniędzy, najwięcej czterem osobom*. o [LBel.] vor 1915 Sw *Wist szlifowany*. – L, SWIL, Sw (karc.). **3)** ‘von einem Auerhahn: einen bestimmten Laut in der Schlußphase des Balzgesangs von sich geben’ – ‘o głuszcju: wydawać charakterystyczny głos w końcowej fazie pieśni w czasie toków wiosennych’: (1898) 1950 Dyak.Las 54, DOR *Dopiero gdy ptak rozpocznie swój śpiew, myśliwy zaczyna się skradać, wybierając na to chwilę szlifowania, gdyż wówczas głuszcze słyszy najgorzej*. o 1925 Świętorz. Głusz. 15, DOR *Śpiew głuszcza składa się z czterech części: kłapania, trelowania, tonu głównego (...) i szlifowania*. – Sw (myśl.), DOR (łow.). **4)** *szlifować bruki* ‘sich herumtreiben, herumlungern’ – ‘wałęsać się, włóczyć się po mieście’: [hapax] (†1941) 1947 Krzyw.L.Wspom. 105, DOR *My chadzaliśmy nocną porą pustymi alejami i na cmentarzu, część inna za to skrupulatnie po godzin 3-4 dziennie szlifowała bruki w mieście*. – Sw (przen.), DOR (fraz. iron.) sowie SPA 1916. ◊ **Var:** *szleyfować* v. imp. – TR sowie BAN; *szlifować* v. imp., (vor 1792) 1951 Kit.Opis 579 – L, SWIL, SW, DOR sowie BAN; *szlufować* v. imp., 1775–1806 Teat. 56e 23, L o [LBel.] (1844–1846) 1976 Fredro Trzy 160 – TR, L, SWIL, SW (m. u.) sowie BAN;

ślifować v. imp., 1689 SekrWyj 95, Sp17 o [LBel.] 1801–1805 N.Pam. 11
229, L – L, SWIL, SW (m.u.); *ślufować* v. imp. – L, SWIL, SW (m.u.). ◊
Etym: nhd. *schleifen* v., ‘glätten, scharf machen von Schneidewerkzeugen;
im Kartenspiel eine mögliche Partie übergehen; Laute, die ein balzender
Auerhahn ausstößt’, GRI, nur für Inh. 1, 2, 3. ◊ **Komp:** *szlifibruk* subst. m.,
‘Taugenichts, Herumstreuner’, bel. seit 1901, DOR, zuerst geb. Sw. ◊ **Der:**
wyszlifować v. pf., 1769–1777 Zab. 12 127, L, zuerst geb. L; *doślifować* v.
pf., zuerst geb. L; *zaszlifować* v. pf., 1927 Gard.Trzech 208, DOR, zuerst
geb. L; *wyślifować* v. pf., zuerst geb. L; *zślifować* v. pf., zuerst geb. L;
zaszlejfować v. pf., zuerst geb. L; *zaszłufować* v. pf., zuerst geb. L;
odszłufować v. pf., zuerst geb. L; *oszłifować* v. pf., 1834 PT XI 638-9, SJAM,
zuerst geb. Sw; *odszlifować* v. pf., (1853) 1900 Kaczk.Murd. I 134, DOR,
zuerst geb. Sw; *doszłifować* v. pf., 1948 Kasper.Mechan. 132, DOR, zuerst
geb. SWIL; *oszłufować* v. pf., (†1869) 1952 Łęt.Wspom. 229, DOR, zuerst
geb. DOR; *zeszłifować* v. pf., 1950 Tryl.Szlif. 62, DOR, zuerst geb. Sw;
wyszłufować v. pf., zuerst geb. Sw; *obszłifować* v. pf., zuerst geb. Sw;
wszłifować v., 1948 Kasper.Mechan. 57, DOR, zuerst geb. DOR;
przeszłifować v. pf., 1950 Ignat.Maszynozn. 63, DOR, zuerst geb. DOR.

« zurück blättern vor »